Samuel Ferdinandus

Na de oorlog gaf de Nederlanders Indische Padvinders Verenging het boekje Achter Kawat en Gedek uit. Hierin werd vooral aandacht besteed aan de (illegale) activiteiten van scouts in de burger- en krijgsgevangenkampen. Ook buiten de kampen waren tijdens de oorlog scouts actief. In het meinummer 1947 van *De Verkenner, het officiële orgaan van padvindersbeweging in Nederland*, verscheen daarom een verslag van verzetsactiviteiten door scouts op Ambon.

Samuel Bernardus Ferdinandus was voor de oorlog onderwijzer op Ambon. Hij was daarnaast samen met J. Tehusalawany, G. Pietersz, A. Tupanno en P. Puturuhu leiding bij Scouting op het eiland.

Op 31 januari 1942 werd Ambon, na een heldhaftige tegenstand, door de Japanners veroverd. De bewoners van de stad waren gevlucht naar de evacuatiekampen en huisjes in de bergen. De Japanners dwongen hen terug te keren en de Japanse stoottroepen maakten het de bewoners heel lastig. Gelukkig werden deze wilde stoottroepen op 16 februari vervangen door Marine troepen die zich beter gedroegen.

Al snel ontstond bij Ferdinandus het idee, om de Jappen zoveel mogelijk tegen te werken. Dit deed hij door propaganda te maken voor de geallieerde zaak en het vertrouwen in de uiteindelijke overwinning er bij de bevolking in te houden. Om dit te kunnen doen, was het belangrijk dat hij over radionieuws beschikte. Daarom werd op 24 februari om 2 uur ‘s nachts, ondanks bewaking en patrouilles, een radio van de Japanners gestolen. Deze werd op listige wijze bij Ferdinandus onder de grond geïnstalleerd. Aan beide zijden van zijn huis waren Japanners gelegerd, dus ze moesten heel voorzichtig zijn. Door de radio ontwikkelde zich een nieuwsdienst die van mond tot mond ging. Zo kon men er de moed bij de mensen inhouden. De inwoners zouden anders door de valse Japanse propaganda van de wijs gebracht worden.

Ferdinandus vormde, samen met 4 andere scouts en nog 3 Ambonezen de verzetsgroep Het Zwarte Front. De leden zwoeren elkaar dat ze bij ontdekking, de namen van de anderen niet zouden verraden. Behalve de 8 leden, waren er nog een paar vaste helpers en contactpersonen, waaronder Hopman Sie Khwan Djoe. Ferdinandus werd de leider van de groep. Inmiddels hadden zich ook andere verzetsgroepen gevormd, maar de meesten hiervan werden ontdekt. Door de martelmethoden van de Japanners werden de namen van hun leden verraden en zij werden, nadat ze opgepakt waren, allen onthoofd.

Het Zwarte Front ging door en kreeg zijn informatie niet alleen via de radioberichten, maar ook via andere nieuwsbronnen en spionage. Eén van de leden werkte bij de politie en hij wist daardoor wie er gezocht werden door de Japanse politie. Zo konden op tijd veel mensen gewaarschuwd worden. Een ander lid werkte bij het Dokwezen en wist zo waar en wanneer de binnenlopende Japanse schepen beschadigd waren door torpedo’s en mitrailleurvuur. Hij kon daardoor bemoedigend nieuws verspreiden. Weer een ander lid was handelaar en trok

het hele eiland over om contact te onderhouden, propaganda te maken en nieuwtjes op te vangen. Nog een ander werkte bij een drukkerij, waar hij stukken met belangrijk Engels nieuws te lezen kreeg. Deze stukken moesten in het Maleis vertaald worden en werden daarbij verdraaid door de Japanners. Hij was een keer zo blij met een bericht dat hij het letterlijk overnam. Het ging over het vernietigen van de Japanse transportvloot in de Milnabaai. Toen het voor de censor kwam, werd hij op het matje geroepen. Gelukkig wist hij zich er uit te praten, maar hij werd wel ontslagen. Twee andere leden werkten bij de medische dienst. Zij konden daar waarnemen hoeveel gewonden er steeds binnenkwamen en waar de slagen gevallen waren. En de laatste man werkte bij de scheepvaart waardoor hij te weten kwam, welke havens niet meer konden worden aangedaan en welke moeilijkheden de Japanners bij hun scheepvaart ondervonden.

Deze voortdurende ondergrondse propaganda tegenactie kon ongestoord worden voortgezet tot de geallieerden in augustus 1944 Ambon zwaar bombardeerden. Het huis van Ferdinandus werd hierbij verwoest maar de radio werd gered en overgebracht naar een andere woning. In oktober 1944 werd door een nieuw bombardement ook de radio onklaar en moest vernietigd worden.
Hierna moesten leden van de groep door evacuatie, gevangenneming en ontslag het verzetswerk opgeven. De overige drie, de verzetsstrijder bij het Dokwezen, bij de politie en de leider, zetten het werk voort. Ferdinandus zag kans een baantje te veroveren bij de Olonbuti, een politieke instantie van de Japanners. Hier kon hij belangrijk spionagewerk verrichten en veel mensen waarschuwen die onder verdenking stonden. Dat kon doorgaan tot de capitulatie.

Van de acht verzetsstrijders groep is nooit iemand opgepakt, maar twee helpers zijn wel tegen de lamp gelopen. Takaleie kreeg 16 jaar gevangenisstraf nadat hij een bekentenis had afgelegd, maar hij heeft niemand verraden. Hendriks werd 40 dagen achtereen gemarteld maar heeft evenmin iemand van de groep verraden.

Van Ferdinandus was bij de bezetter bekend dat hij padvindersleider was geweest. Hij was onderwijzer en aan het begin van de oorlog werd hij onder druk gezet om een pro-Japanse imitatie padvindersgroep op te richten. Dit heeft hij geweigerd waardoor hij een tijd lang onder verdenking kwam te staan en voor onderzoek bij de Tokkeitai, de militaire politie van de keizerlijke marine, moest verschijnen. Toen het er op leek dat ze wisten waar hij mee bezig was, werden bij de geallieerde bombardementen alle documenten vernietigd. In de daarop volgende verwarring werd hij met rust gelaten.

De vijf Scoutingleiders overleefden de oorlog en werden ook na de oorlog weer leiders bij Scoutinggroepen op Ambon.

Ferdinandus was in 1947 districtsleider voor District Ambon. Zijn vrouw was toen insignesecretaris voor het Meisjesgilde. Hij was tussen 1946 en 1949 bij de NEFIS in Jakarta werkzaam als radio translateur.

Meer informatie
De verkenner; off. orgaan voor de Padv. Beweging in Nederland, 1947, no. 3, 15-03-1947 » 15 maa 1947 - Pag. 1 | Delpher
s-i-d.nl/wp-content/uploads/2019/06/Achter-kawat-en-Gedek.pdf

Slag om Ambon - Wikipedia
Achtergronden bij Moluks verzet in de Tweede Wereldoorlog | Psychotraumanet
Het Indisch Leidersblad maart-april 1947
400 Indische Collectie (NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies) - NIOD

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.